

חַוּיָא הוּא. חוּיָא - זָכַר, וְהִיא חוּיָא
- נִקְבָּה. דְּבַר נּוּפֵל עַל הַלְשׁוֹן.
פְּדוּגְמָתוּ (במדבר כא) נָחַשׁ נִחְשָׁת,
דְּבַר נּוּפֵל עַל הַלְשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי פְּתוּב (בראשית
א) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חוּיָא
כִּי הִיא הִיטָה אִם כָּל חַי. אָמַר לוֹ
רַבִּי פְּרַחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם
הַעֲתִיד, הִיָּה לוֹ לְקָרָא אוֹתָהּ חַיָּה,
עַל שֵׁם שְׂמִיחָה אֶת וְלְדוּחָהּ,
וְנִקְרָאָה עַל שֵׁם הַעֲתִיד - חוּיָה,
שְׁעֵתִיד חוּיָה לְהִסִּיט אֶת חוּיָה.

הוּא יְשׁוּפָף רֹאשׁ (סו). אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כֶּף דְּרַכּוֹ שֶׁל נִחְשׁ - אֵין
הַקֶּשֶׁה שֶׁלּוֹ מְאָדָם אֲלֵא בְּרֹאשׁ,
וְאֵין הַנְּשִׁיכָה מִהַנְּחֹשׁ אֲלֵא
בְּעֵקֶב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי
יוֹסִי, לְמִי שְׂאֵמַר שִׁיעֵר הָרַע הִיָּה,
מַה נֹּאמַר בְּפִסּוּק הַזֶּה?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, מְלַמֵּד שְׂאֵין
הַרְיָגָה לְנִחְשׁ אֲלֵא בְּרֹאשׁ, וּמִי
הוּא הַרֹאשׁ? זֶה רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה.
וְאֵין הַנְּחֹשׁ הַזֶּה הוֹרֵג לְאָדָם אֲלֵא
בְּעֵקֶב, כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֲבֻרוֹת
וְדֹשׁ בְּהֵם בְּעֵקֶב, זֶהוּ שְׂכָתוּב
(תהלים מט, ו) עוֹן עֲקֵבִי יִסּוּבְנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִפְּאֵן, (ישעיה ה, יח)
הוּי מוֹשְׁכִי הָעוֹן בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא
וְכַעבוֹת הַעֲגָלָה חֲטָאָה - כְּלוּמַר,
עוֹשֶׂה עֲבֻרוֹת וְדֹשׁ בְּהֵם בְּעֵקֶב,
שְׂחוֹשֵׁב שְׂאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חִבְלֵי
הַשָּׂוֵא, שְׂאוּרֵג הַעֲפָכִישׁ. וְלֵאחֵר
כֵּן הֵם כְּעֻבוֹת הַעֲגָלָה חֲטָאָה,
חֲזָקִים וְקָשִׁים, עַד שְׁנֹאֲסָפִים כְּלָם
וְהוֹרְגִים לְאָדָם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר
וְאִתָּה תְּשׁוּפְנוּ עֵקֶב, בְּאוֹת עוֹן
הָעֵקֶב הוֹרֵג יִצֵּר הָרַע לְאָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאָה, כְּמוֹ
שְׂנַתְקִלְקֵלוֹ - כֶּף נְדוּנוֹ. הַנְּחֹשׁ
בְּתַחֲלָה, אַחֲרָיו הָאִשָּׁה, וְאַחֲרָיו
הָאָדָם. הֵינּוּ שְׂכָתוּב (בראשית א)
וְלְאָדָם אָמַר כִּי שְׂמַעְתָּ לְקוֹל
אִשְׁתְּךָ.

הוּא, חוּיָא זָכַר, וְהִיא חוּיָה. נִקְבָּה. דְּבַר נּוּפֵל
עַל הַלְשׁוֹן. פְּדוּגְמָתוּ (במדבר כא ט) נָחַשׁ נִחְשָׁת,
דְּבַר נּוּפֵל עַל הַלְשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהִיא כְּתִיב וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם
אִשְׁתּוֹ חוּיָה כִּי הִיא הִיטָה אִם כָּל חַי.
אָמַר לִיהוָה ר' פְּרַחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם הַעֲתִיד,
הִיָּה לוֹ לְקָרָא אוֹתָהּ חַיָּה, עַל שֵׁם שְׂמִיחָה
אֶת וְלְדוּחָהּ, וְנִקְרָאָת עַל שֵׁם הַעֲתִיד חוּיָה,
דַּעֲתִיד חוּיָה לְמַסְטִי לְחוּיָה.

הוּא יְשׁוּפָף רֹאשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֶּף דְּרַכּוֹ
שֶׁל נִחְשׁ, אֵין הַקֶּשֶׁה שֶׁלּוֹ מְאָדָם, אֲלֵא
בְּרֹאשׁ. וְאֵין הַנְּשִׁיכָה מִהַנְּחֹשׁ לְאָדָם, אֲלֵא
בְּעֵקֶב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי יוֹסִי לְמֵאן
דְּאָמַר דִּיעֵצַר הָרַע הַזֶּה, מֵאִי יִימָא בְּהֵאִי פְּסוּקָא.

אָמַר לוֹ ר' יוֹסִי, מְלַמֵּד שְׂאֵין הַרְיָגָה לְנִחְשׁ
אֲלֵא בְּרֹאשׁ. וּמִי הוּא הַרֹאשׁ. זֶה רֹאשׁ
הַיְשִׁיבָה. וְאֵין הַנְּחֹשׁ הַזֶּה הוֹרֵג לְאָדָם, אֲלֵא
בְּעֵקֶב, כְּשֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה עֲבֻרוֹת, וְדֹשׁ בְּהֵם
בְּעֵקֶב, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים מט ו) עוֹן עֲקֵבִי
יִסּוּבְנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִהַכָּא, (ישעיה ה, יח) הוּי מוֹשְׁכִי
הָעוֹן בְּחִבְלֵי הַשָּׂוֵא וְכַעבוֹת הַעֲגָלָה
חֲטָאָה. כְּלוּמַר, עוֹשֶׂה עֲבֻרוֹת וְדֹשׁ בְּהֵם
בְּעֵקֶב, שְׂחוֹשֵׁב שְׂאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חִבְלֵי
הַשָּׂוֵא, שְׂאוּרֵג הַעֲפָכִישׁ. וְלֵאחֵר כֵּן הֵם כְּעֻבוֹת
הַעֲגָלָה חֲטָאָה, חֲזָקִים וְקָשִׁים, עַד שְׁנֹאֲסָפִים
כְּלָם וְהוֹרְגִים לְאָדָם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאִתָּה
תְּשׁוּפְנוּ עֵקֶב, בְּאוֹתוֹ עוֹן הָעֵקֶב הוֹרֵג יִצֵּר הָרַע
לְאָדָם.

אָמַר ר' יִצְחָק, בֵּא וּרְאָה, כְּמוֹ שְׂנַתְקִלְקֵלוֹ כֶּף
נְדוּנוֹ. הַנְּחֹשׁ בְּתַחֲלָה, אַחֲרָיו הָאִשָּׁה,
וְאַחֲרָיו הָאָדָם. הֵינּוּ דְכְּתִיב וְלְאָדָם אָמַר כִּי
שְׂמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ.